

Binnenweg 9

Situering en geschiedenis

Eenlaagse woning in steen opgetrokken heeft een gebroken schilddak met pannen gedekt en twee schoorstenen op de nok. De woning maakt onderdeel uit van een gesloten straatwand evenwijdig aan de doorgaande weg, met een iets terugliggende rooilijn. Rechts en links van de hoofdmassa staan een éénlaagse aanbouw met zadeldak, haaks op de doorgaande weg tegen de hoofdmassa aan. Het bijgebouw aan de rechterzijde heeft een schoorsteen en staat op een meter van de doorgaande weg. Hierdoor ontstaat er een soort 'stoep' of privéruimte voor het hoofdgebouw. Het pand staat op de hoek van de binnenweg en Molenstraat. Het bijgebouw aan de linkerkant staat enkele meters uit de voorgevelrooilijn van de hoofdmassa.

Het pand daterend van voor 1850 heeft gediend als café aan huis genaamd 'In den Engel' en later werd de woning van burgemeester Janssens. Ten slotte is de lokale harmonie hier opgericht.

Beschrijving

De éénlaagse woning heeft de entree in het midden van de voorgevel en laat een naar voren springende ingang zien. Aan weerszijden hiervan zijn twee ramen onder een segmentboog. De gevels zijn gedetailleerd met sierbanden, steenmozaïeken en een plint en worden beëindigd met gemetselde lisenen.

In het dak aan de voorzijde is boven de deur een kleine dakkapel aangebracht tot in de goot. Op de linker dakvlakken zijn zes dakramen aangebracht en in het onderste rechterdakvlak een dakraam. Op de nok staan twee gemetselde schoorstenen; in het midden en op de rechternoekeinde.

In de linker zijgevel geeft een deur met segmentboog toegang tot de woning. Op de verdieping zijn drie ramen geplaatst. Het bijgebouw heeft in de voorgevel een raam en een luik. De andere zijn gesloten gevels.

Op de verdieping van de hoofdmassa zijn twee identieke raam aangebracht als aan de linkerkant, die grotendeels uit het zicht worden onttrokken door het bijgebouw. Het bijgebouw aan de rechterzijde heeft in de voorgevel een groot raam met drie stijlen onder segmentboog.

In de zijgevels is aan weerszijden een raam toegevoegd.

Voorerf is met een haag afgezet evenwijdig aan de straat en aansluitend op de rooilijn van de rechteraanbouw. Aan de linkerkant staan drie boompjes in de rooilijn.

Waardenstelling en karakteristieken

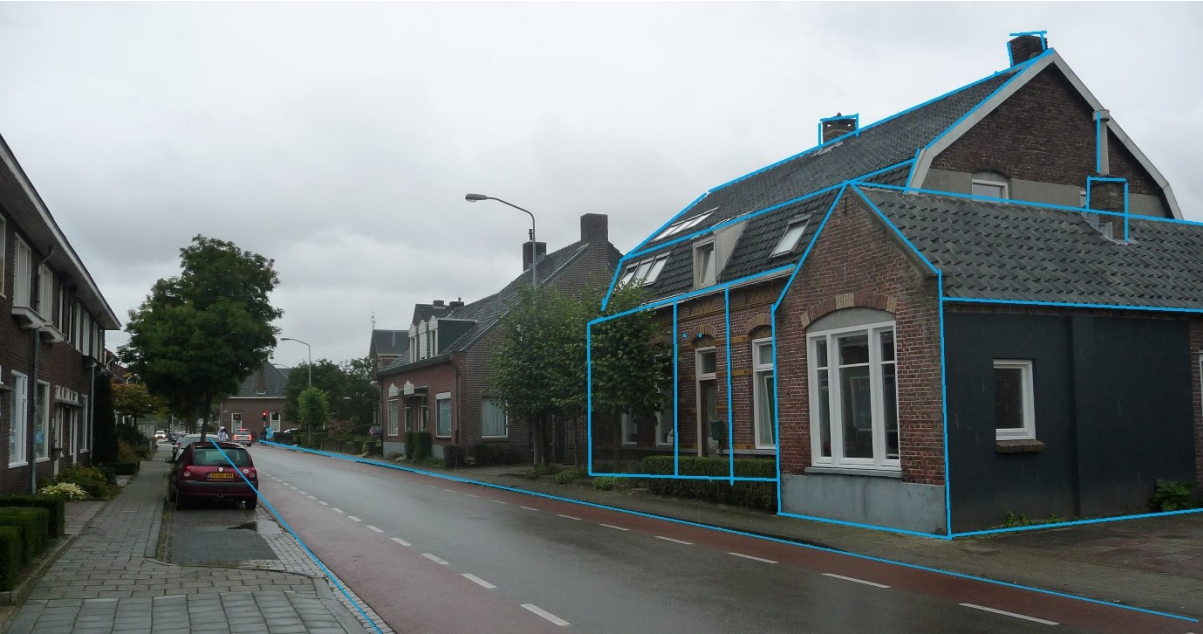
Het gebouw is enigszins van stedenbouwkundig, architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang:

1. de ligging op een hoek aan een belangrijke historische hoofdroute tussen Eindhoven en Veldhoven;
2. de massa, contour en verhoudingen van het pand zijn stedenbouwkundig en architectonisch enigszins van belang;
3. het gaaf voorbeeld van een kleinschalige burgermeesterwoning en huiscafé;
4. herinnering aan de bewoningsgeschiedenis en het verenigingsleven in Veldhoven-Zeelst;
5. herinnering aan de sociaal-maatschappelijke geschiedenis van de vooraanstaande gegoede burgerij uit de 20e eeuw in Veldhoven-Zeelst.

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Blaarthemseweg 4 – 8

Situering en geschiedenis

Het fabriekscomplex is met de rooilijn direct gelegen aan de Blaarthemseweg, tegenover de kerk, als onderdeel van het historische centrum van Zeelst. Het complex bestaat uit drie gebouwen. In de huidige stedenbouwkundige situatie is er een klein voorplein naast de centrale hal van de fabriek. Dit plein is ontstaan door de sloop van de woning en een deel van het kantoor in 1919. De fabriek is een markant element in de straatwand aan de Blaarthemseweg en ook zichtbaar vanaf de Binnenweg. De fabriek heeft vele verbouwingen en uitbreidingen gekend.

In het complex werd in 1887 door de familie Bazelmans de sigarenfabriek gesticht onder de naam 'Duc George'. De sigarenindustrie is de grootste bedrijfstak geweest die Veldhoven/Zeelst heeft gekend in de 19^e en 20^e eeuw.

Het ging om eenvoudige productiemethoden, waardoor makkelijke kleine bedrijfjes konden ontstaan. Na de Tweede Wereldoorlog namen de fabrieken steeds verder af en in 1965 waren de hoogtijdagen van de sigarenindustrie voorbij. Tot het einde van de jaren '70 van de 20^e eeuw is er in Veldhoven sigarenindustrie geweest. De fabriek in Zeelst werd enkele malen overgenomen. In de jaren 70 werd de fabriek gesloten en werden de ramen dichtgemetseld.

In de fabriek was tot 1899 ook een boterinstelling ondergebracht.

Beschrijving

Het hoofdgebouw van de fabriek (nr. 8) staat op een rechthoekige plattegrond van vijf bij drie traveeën. Aan de noord- en aan de oostzijde van de hoofdmassa zijn meerdere rechthoekige uitbouwen gerealiseerd. Deze hebben een vierkante of rechthoekige plattegrond. De gevels zijn opgetrokken in roodbruine baksteen in een staand verband. De gebouwen hebben allemaal een plat dak. De voorgevel en zijgevel is grijsbruin geschilderd, waardoor de baksteenornamentiek verstopt gaat achter een masker.

De voorgevel van de hoofdmassa heeft twee en een halve bouwlaag. De gevel is voorzien van vijf traveeën, op de begane grond drie. De entree van de fabriek is in het midden van de gevel gesitueerd en heeft afgeschuinde bovenhoeken. Deze toegang bestaat uit een dubbele paneel deur met rondom een vlakke houten plaat en liggen in een diepe negge.

Op de eerste verdieping zijn vijf staande, kozijnen met vaste ramen geplaatst, die een tweedeling kennen. In de boogvelden boven de kozijnen is een siermetselwerk aangebracht. De tweede verdieping is vormgegeven als een mezzanine. In de middelste travee is een staand kozijn met laadluik geplaatst met daarboven een stalen hijsbalk. Aan weerszijden hiervan zijn twee liggende kozijnen in de gevel gezet. De gevel wordt beëindigd door een eenvoudig gemetseld fries. De gevel heeft een vrij rijke detaillering in de boogvelden. Tussen de eerste en de tweede verdieping prijkt er een gemetselde lijst op de gevel, waarin enigszins "Duc George fabrieken" leesbaar is.

De beiden zijgevels zijn elf traveeën diep. Op de eerste en tweede verdieping heeft iedere travee één uitsparing, waar oorspronkelijk een kozijn in was geplaatst. Op de eerste verdieping zijn deze uitsparingen staand, op de tweede verdieping vierkant. Twee kozijnen op de eerste verdieping in de noordgevel van de fabriek zijn ingevuld met een houten kozijn met glas. De begane grond gevels zijn aan beiden zijgevel

blind uitgevoerd. Tussen de eerste en tweede verdieping is de gevel op vier plaatsen voorzien van vierkante luchtgaten. Deze bevinden zich ter plaatse van de 7^e tot en met de 10^e travee.

De rooilijn van de aanbouwen aan de noordgevel ligt ter plaatse van de 6^e travee. Een eenlaagse tussenbouw met een moderne puivulling met openslaande deuren verbindt de hoofdmassa met een kleinere fabriekshal. Deze tweelaagse bebouwing heeft een voorgevel met zes traveeën. In elk travee is een houten (recent) kozijn geplaatst. De twee buitenste traveeën op de begane grond zijn ingevuld met een eenvoudige houten deur. Het gebouwtje is vijf traveeën diep. Op de eerste verdieping zijn dichtgemetselde uitsparingen ter plaatse van de oorspronkelijke kozijnen. Achter de eenlaagse tussenbouw is een opgaand muurwerk van de uitbouwen zichtbaar die aan de westzijde van de hoofdmassa zijn aangebouwd.

De huidige kozijninvulling zijn derhalve waarschijnlijk niet meer origineel.

Waardenstelling en karakteristieken

De fabriek is van stedenbouwkundig, architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang, vanwege:

1. de markante ligging aan de hoofdverbindingroute Blaarthemseweg, het plein en achter de tuinen van de Binnenweg;
2. gaaf voorbeeld van de robuuste, industriële architectuur in massa, contour en met fijnzinnige metselwerk detailleringen;
3. voorbeeld van industriële architectuur aan het einde van de 19^e eeuw in het centrum van een dorp;
4. herinnering aan de industriële groei en in het bijzonder de sigarenindustrie in Zeelst;
5. herinnering aan de grootste sigarenfabriek 'Duc George' in het bijzonder.
6. de herinnering aan de groeiende welvaart van een vooraanstaande familie als gevolg van de lokale industriële groei in Zeelst.

Massa, contour en verhoudingen, zichtlijnen en rooilijnen

Massa, contour en verhoudingen, zichtlijnen en rooilijnen

Massa, contour en verhoudingen, zichtlijnen en rooilijnen

Massa, contour en verhoudingen, zichtlijnen en rooilijnen

Blaarthemseweg 13

Situering en geschiedenis

Deze Rooms Katholieke St. Willibrorduskerk daterend uit 1873 is gelegen in de bocht van de Blaarthemseweg. De kerk ligt op enige afstand van de openbare weg, naast de kerk is een parkeerterrein met hagen omgeven. Op het plein staat een monumentale Lindeboom uit 1898. Deze lindeboom is bij gelegenheid van de kroning van Koningin Wilhelmina geplant.

De locatie is markant. De kerk en begraafplaats, incl. hekwerk tussen kerk en begraafplaats vormen een onlosmakelijke functionele eenheid. Ondanks dat in de oorspronkelijke situatie naast de kerk een school/raadhuis heeft gelegen, draagt de huidige stedenbouwkundige ligging bij aan de waardering van het object in zijn ruimte.

De kerk is naar ontwerp van architect Carl Weber de toonaangevende architect voor de neogotische kerkenbouw in de zuidelijke Nederlanden. Deze pastorie en ook de kerk zijn een weerspiegeling hiervan. De kerk, pastorie, begraafplaats, voorzieningen en het klooster zijn allen aan eind 19^e eeuw gebouwd. In deze tijd ontstond het parochiale denkmodel; een cluster van maatschappelijke en religieuze gebouwen voor de lokale gemeenschap. Op de huidige locatie is de oude kerk gesloopt en herbouwd en in 1951 is de kerk verbreed. De objecten vormen een religieuze ensemble.

Beschrijving

De neogotische basiliek kerk is opgetrokken in rode baksteen in een kruisverband onder schilddaken met leien in maasdekking. De voorgevel (west) wordt gedomineerd door een zware klokkentoren op een vierkante plattegrond aansluitend op het middenschip. De toren wordt bekroond door een bakstenen balustrade met pinakels en een sierlijke achtkantige bakstenen opbouw met geleidekte spits. De vier hoeken van de toren worden bekroond met slanke achtkantige torenspitsen. Aan deze drie gevels is tevens een klein uurwerk geplaatst. In de achthoekige bekroning bovenop de vierkante toren zijn schelmluiken geplaatst.

Aan de zuidoostzijde van de toren is een traptoren geplaatst die tot 2/3 van de hoogte van de klokkentoren rijst. De traptoren is voorzien van trapsgewijs geplaatste smalle lichtopeningen zonder verdere verbijzonderingen. In de toren hangt een luidklok uit 1551, een rijksmonument. De hoofdentree van de kerk is in het midden van de klokkentoren gepositioneerd. De toren is geleed met drie spaarvelden die eindigen met spitsboogfriezen en geblokte tandlijsten. De toren is voorzien van naar boven toe verjongende overhoekse steunberen. Het spitsboogvormige ingangsportaal is voorzien van een houten dubbele deur. Gecentreerd boven de entree is een verticaal spitboograam met tracering en glas-in-lood.

De 3/6-koorsluiting wordt aan de zuidzijde geflankeerd door een sacristie welke tegen de zijbeuk gebouwd is. De zijbeuken vormen zelfstandige gebouwtjes met leigedekte schilddaken aan de zuid- en noordzijde van de kerk. De gevels zijn voorzien van spitsboogvensters met glas in lood. In de zuidgevel bevindt zich een enkele houten deur voorzien van een spitboogveld. In de bovenste spaarvelden van de noord-, west- en zuidgevel van de toren zijn samengestelde en enkele lancetvensters geplaatst.

De vijf traveeën zijn aan de zijgevels (noord en zuid) geleed door naar boven toe verjongende steunberen. De hierdoor ontstane spaarvelden zijn voorzien van een geblokte tandlijst. Tussen de steunberen is per travee in de lichtbeuk een spitsboogvenster met natuurstenen maaswerk geplaatst, voorzien van glas-in-lood. Op het dak zijn dakkapellen aangebracht. Deze zijn bekleed en gedekt met leien in een maasdekking. De daken van de uit 1952 daterende zijbeuken zijn eveneens voorzien van dakkapellen voorzien van maasdekking. In elke travee, welke door verjongende steunberen worden geleed, zijn afwisselend één of twee spitsboogramen met natuurstenen maaswerk opgenomen.

Aan de noordwest zijde is een meerhoekige gedenkkapel aangebracht onder een zadeldak met maasdekking. In de muurvlakken zijn spitsboogramen met figuratief glas in lood gesitueerd.

Aan de zuidwestgevel bevindt zich een vijfhoekige Mariakapel voorzien van een schilddak met maasdekking. In de traveeën bevinden zich spitsboogvensters met figuratief glas in lood.

De biechtstoelen steken door de noord- en zuidgevel en zijn voorzien van een lessenaardak.

Het koor (oostgevel) wordt geleed door naar boven toe verjongende steunberen. In de hierdoor ontstane spaarvelden met spitsboogvensters met maaswerk en figuratief glas-in-lood. De kooromgang rijst slechts tot 1/3 van de hoogte van het koor en is voorzien van een absidiol (een halfronde kapelruimte), geleed door steunberen. Tussen de steunberen zijn spitsboogvensters geplaatst.

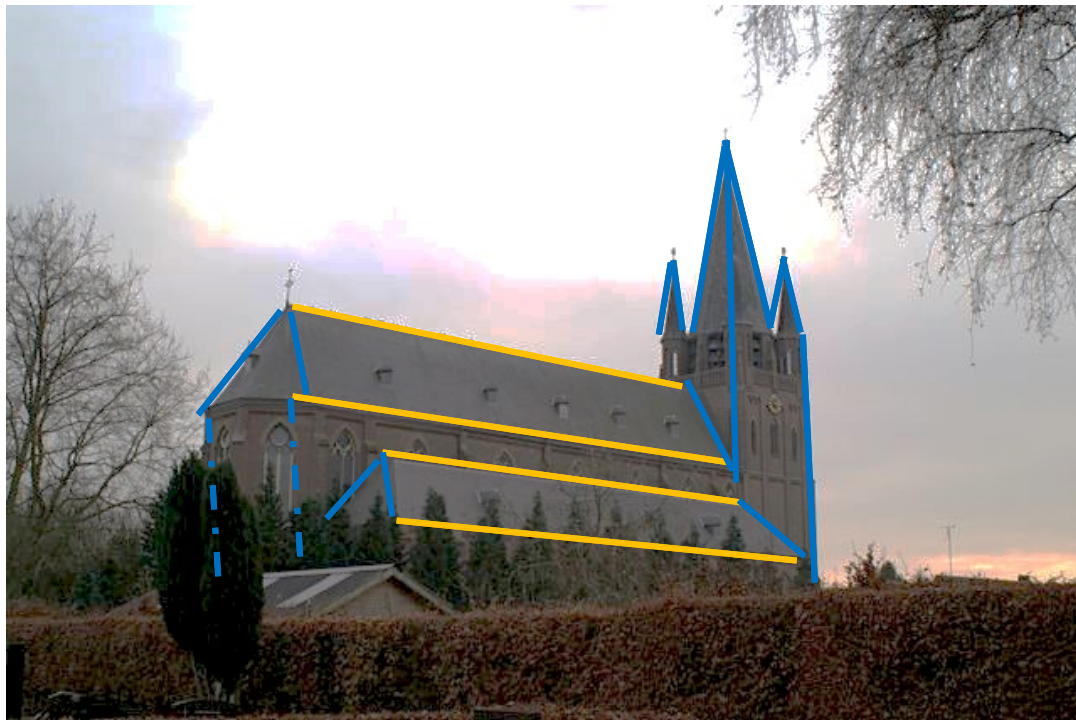
De aan de zuidgevel aangebouwde sacristie is gebaseerd op een rechthoekige plattegrond met een zadeldak met maasdekking. De drie traveeën brede gevel is niet geleed en voorzien van vijf spitsboogvormige stalen ramen waarvoor diefrooster zijn geplaatst. In het midden van de gevel is een enkele houten deur gepositioneerd in een spitsboogvormige nis.

Waardenstelling en karakteristieken

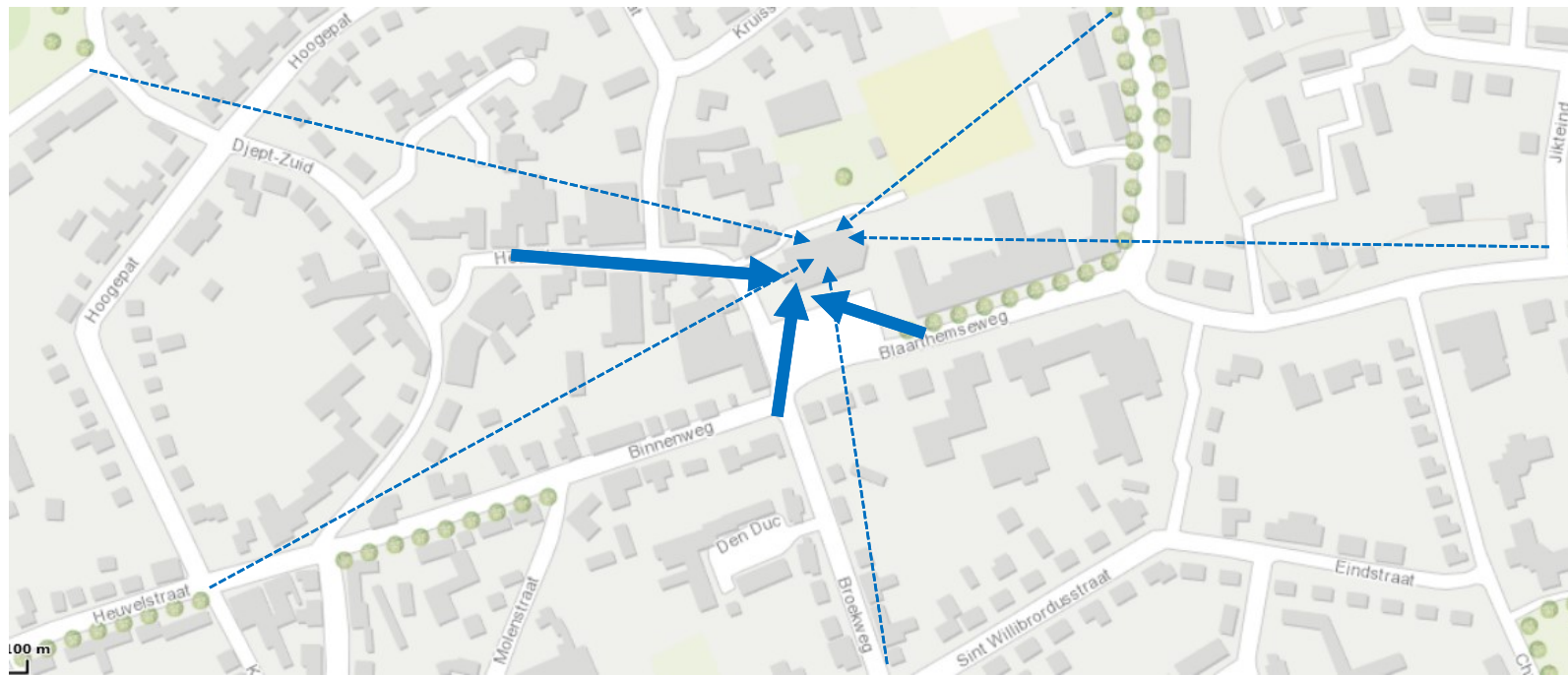
De Willibrorduskerk, begraafplaats en plein zijn van stedenbouwkundig, architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang:

1. de onlosmakelijke ruimtelijke, visuele en functionele samenhang met het religieuze ensemble; de St. Willibrorduskerk, begraafplaats, pastorie, plein met beeld en boom;
2. de markante ligging van de hoofdmassa in de bocht aan een historische hoofdroute;
3. de contour, massa, verhoudingen, openingen in de gevels en historische materialen van het bouwwerk;
4. de gaaf bewaarde architectuur met sobere detailleringen van de landelijk bekende architect C. Weber;
5. representant van de langdurige Rooms Katholieke traditie in Noord-Brabant en Veldhoven.

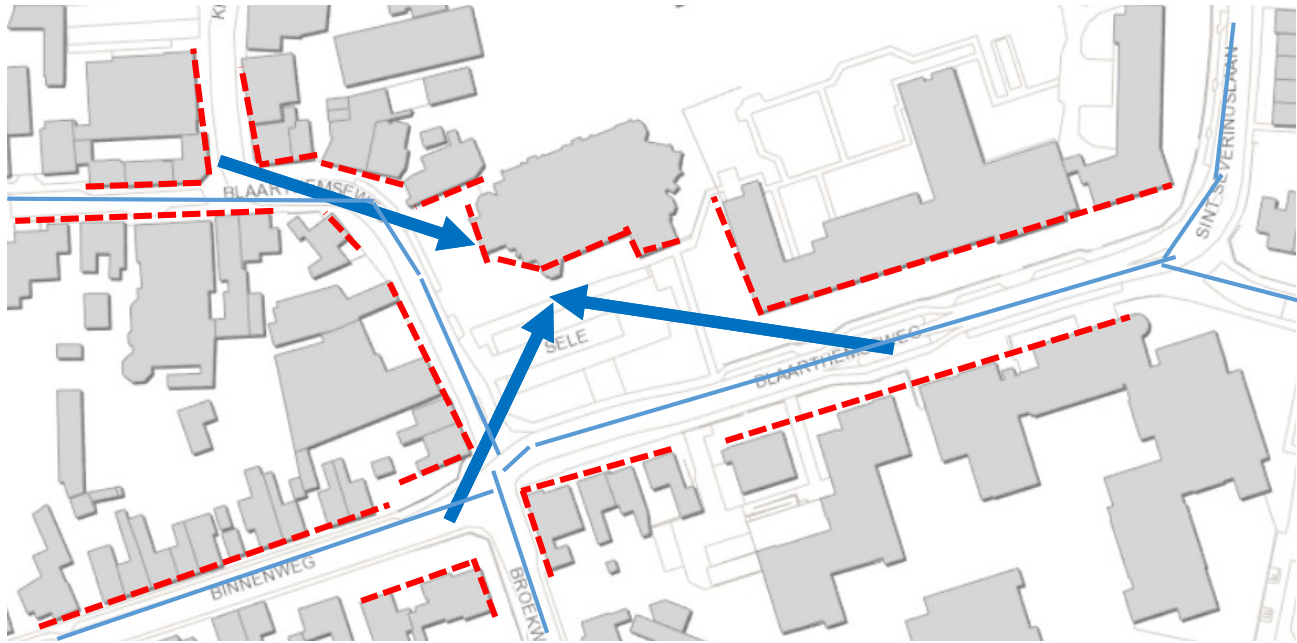
Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Zichtlijnen naar Blaarthemseweg 13

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Foto's

Blaarthemseweg 16

Situering en geschiedenis

De pastorie is evenwijdig gelegen aan de historische belangrijke hoofdweg tussen Zeelst en Eindhoven. De pastorie uit 1875 is ontworpen door de architect Carl Weber (1820 – 1908), de toonaangevende architect voor de neogotische kerkenbouw in de zuidelijke Nederlanden. Deze pastorie en ook de kerk zijn een weerspiegeling hiervan. De pastorie, kerk, begraafplaats, voorzieningen en het klooster zijn allen aan eind 19^e eeuw gebouwd. Ze vormen een religieuze ensemble. In deze tijd ontstond het parochiale denkmodel; een cluster van maatschappelijke en religieuze gebouwen voor de lokale gemeenschap. Voor deze pastorie is bouw materiaal gebruikt afkomstig van de vm. St. Willibrorduskerk.

Beschrijving

De statige pastorie heeft twee bouwlagen en een afgeplat schilddak, gedekt met leien in maasdekking. In het schilddak zijn nieuwe dakkapellen aangebracht. Drie dakkapellen zijn geplaatst in de middelste 3 traveen aan de voorzijde en 1 kleine variant aan de rechtervoorzijde ter hoogte van de aanbouw. In de achterdakvlak zit een inpandig dakterras. Het platte deel van het schilddak is voorzien van zinken roeven.

De gevels zijn afgewerkt in een witte stuclaag en rondom loopt een natuurstenen plint. Alle gevels zijn voorzien van lisenen en spaarvelden een (dubbele) tandlijst als decoratie. De gevels worden beëindigd door een eenvoudige gootlijst.

De voorgevel heeft een symmetrische opbouw met vijf traveeën en in de middelste travee bevindt zich de entree met betonnen luifel. Het peilniveau van de tuin en de weg liggen lager dan de pastorie. Een gemetselde trap van drie treden geeft daarom toegang tot de entree.

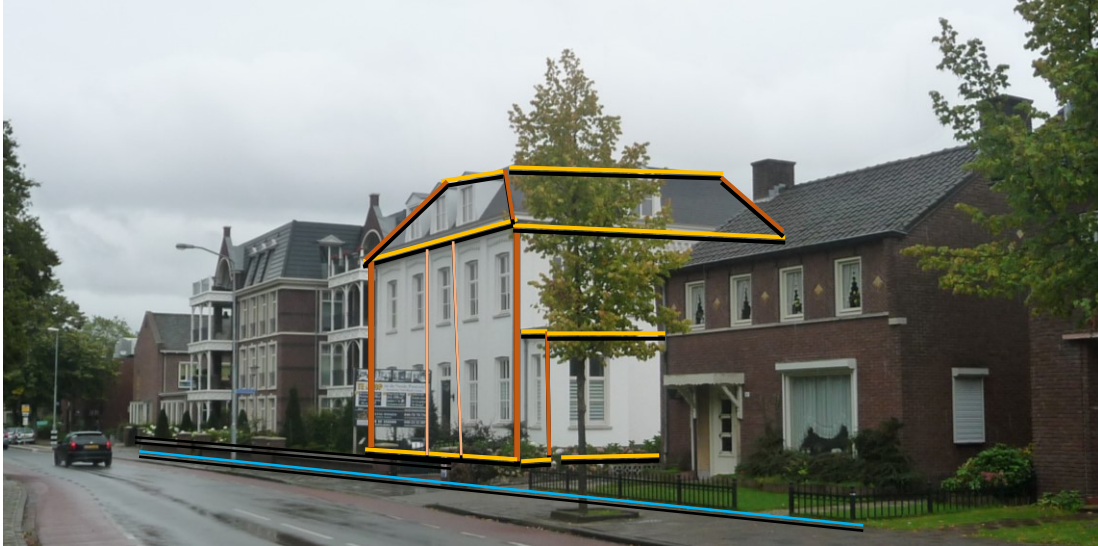
Aan weerszijden van de entree bevinden zich twee kozijnen, voorzien van vernieuwde zesruits (schuif-)ramen. Op de eerste verdieping bevinden zich vier identieke kozijnen als op de begane grond. De rechter éénlaagse aanbouw met plat dak beslaat 1/3 deel van de zijgevel. Op de eerste verdieping van de hoofdmassa is boven de aanbouw een deur en midden in de gevel een kozijn geplaatst.

De pastorie was rondom in een tuin gelegen. In deze tuin en ter hoogte van de voormalige eenlaagse uitbouw aan de linkerzijde is in 2015 een appartementencomplex van 3-lagen met een kap gerealiseerd. De goothoogte en rooilijnen zorgen dat de pastorie stedenbouwkundig een ondergeschikte rol heeft gekregen, ook qua zichtlijn. De erfafscheiding bestaat uit een laag gemetseld muurtje met ezelsrug. Ter plaatse van de entree's is een penant gemetseld voorzien van een betonnen muurafdek.

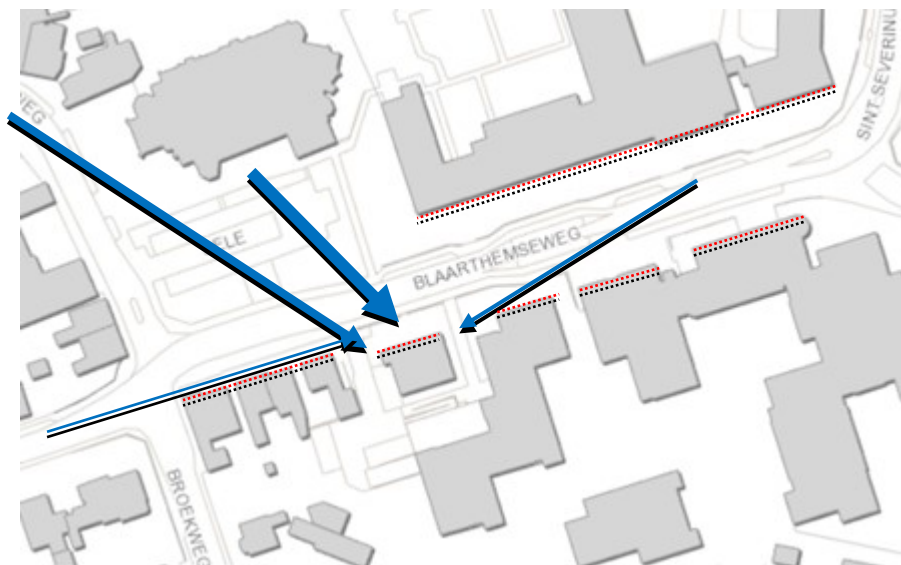
Waardenstelling en karakteristieken

De pastorie is van stedenbouwkundig, architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang, vanwege:

1. de onlosmakelijke ruimtelijke, visuele en functionele samenhang met het religieuze ensemble; de St. Willibrorduskerk, begraafplaats en plein met beeld;
2. de ligging van de hoofdmassa aan een historische hoofdroute, met lage tuinmuur als historische erfbegrenzing;
3. de contour, massa, verhoudingen, openingen in de gevels en historische materialen van het bouwwerk;
4. de gaaf bewaarde architectuur met sobere detailleringen van de landelijk bekende architect C. Weber;
5. representant van de langdurige Rooms Katholieke traditie in Noord-Brabant en Veldhoven.

Zichtlijnen naar en vanuit Blaarthemseweg 16

Tuinmuur met ezelsrug als erfgrans en stedenbouwkundige lijn

Blaarthemseweg 39

Situering en geschiedenis

De villa is iets terugliggend gesitueerd op een ruim perceel aan de historische hoofdweg tussen Zeelst en Eindhoven. De woning maakt deel uit van een structuur met vrijstaande villabouw en verspringende rooilijnen ten opzichte van de doorgaande weg. Door het wegverloop en de erfbeplanting van de naastgelegen woningen, is de villa vanaf de weg niet prominent zichtbaar. De modieuze villa is tijdens de economische bloei in de jaren '20 - '30 ontworpen door de architect F.J. Vervest in opdracht van de vooraanstaande, industriële familie Bazelmans uit Zeelst. De familie bouwde nog twee villa's in de directe nabijheid: villa "t Jekt" op nr. 41 en ertegenover op nr.40. In de jaren vijftig kreeg de villa in de bijnaam "De woelige stal".

Beschrijving

De villa met verwijzingen naar de heeft een rechthoekige plattegrond. De villa in art deco-stijl is opgetrokken in één bouwlaag voorzien van een gebroken schilddak met rode pannen. De nok van het schilddak wordt op de hoeken beëindigd door keramische pironnen. De gevels zijn afgewerkt met een witte stuc laag. In de raamkozijnen zijn bijzondere houten rolluiken geïntegreerd.

De voorgevel is opgebouwd uit drie traveeën, waarbij de middelste travee als symmetrie-as dient. De entreepartij bevindt zich centraal in de voorgevel en is voorzien van een kleine portico met vier vierkante zuilen met eenvoudige art deco-kapitelen. Tussen de zuilen bevindt zich een borstwering. Het portico is te bereiken door middel van twee hardstenen treden. De houten, dubbele deur met melkmeisje is voorzien van roeden en diefijzers. Aan weerszijden van de entree is een driedelig houten (liggend) kozijn met schuiframen. De hoeken van de voorgevel zijn verbijzonderd door middel van twee kozijnen met een enkel, smal schuifraam aan weerszijden van de ribbe van de hoek. De kozijnen staan diagonaal in de gevel geplaatst, waardoor de hoekribbe zich als een muurdam manifesteert. Centraal in het voordakvlak is een dakloggia opgenomen met een iets opgetild dakvlak. Een dubbele openslaande, houten deur met zijlichten geeft toegang tot de loggia. De gevels van de villa worden beëindigd door een eenvoudig fries, waarboven het houten dakoverstek van het dak prijkt.

De linkerzijgevel is voorzien van een deur. De rechterzijgevel is voorzien van een driedelig liggend kozijn met schuiframen. De achtergevel heeft een kleine uitbouw en is op begane grond voorzien van twee kozijnen ter linkerzijde van de uitbouw. Op de verdieping zijn twee identieke ramen met middenstijl.

Het erf wordt aan de straatzijde afgesloten door middel van een in halfsteensverband gemetselde muur met penanten. De muur en de penanten zijn afgedekt met een ezelsrug. De penanten zijn door middel van een stalen buis met elkaar verbonden. De erfgrens aan weerszijden zijn afgezet met een hekwerk en (uitheemse) haagbomen. In de achtertuin staan een paar bomen en een wit opberghokje met licht aflopend plat dak.

Waardenstelling en karakteristieken

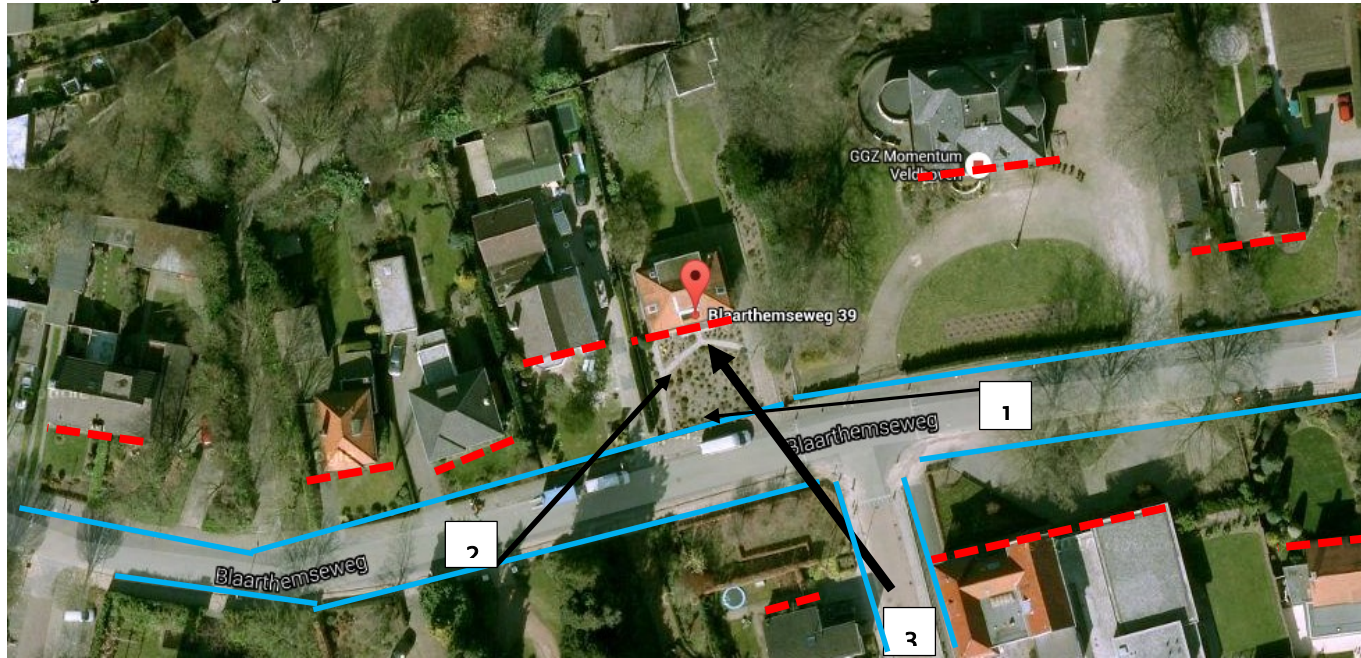
De villa is van stedenbouwkundig, architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang, vanwege:

1. de karakteristieke ligging aan de Blaarthemseweg als onderdeel van een structuur met losstaande villabebouwing en verspringende rooilijnen ten opzichte van de doorgaande weg;
2. de ligging van de hoofdmasa aan een historische hoofdroute, met de erfgrens door middel van de lage tuinmuur;
3. de contour, massa, verhoudingen, oorspronkelijke gevelopeningen en historische materialen van het bouwwerk;
4. de herinnering aan de groeiende welvaart van een vooraanstaande familie als gevolg van de lokale industriële groei in Zeelst;
5. het voorbeeld van modieuze art-deco villabouw aan het einde van de jaren '20 van de twintigste eeuw;
6. de gaafheid van de redelijk sobere architectuur en in het bijzonder de gaafheid van de geïntegreerde houten rolluiken.

Massa, contour, verhoudingen en zichtlijnen

Zichtlijnen en rooilijnen

Borghoutspark

Geschiedenis en situering

Het Borghoutspark is in de Tweede Wereldoorlog gebouwd door de Duitse bezetter. De gebouwen deden dienst als legering voor officieren van vliegveld Welschap. De gebouwen liggen in een schijnbaar losse ordening aan weerszijden van een doorlopende straat, als een ogenschijnlijk organisch gegroeide landelijke nederzetting. De daken zijn afwisselend rood en blauw gesmoord. Deze ordening, waarin vrijwel geen haakse hoeken aanwezig zijn, bemoeilijkt de herkenbaarheid vanuit de lucht: er zijn geen kenmerkende patronen of ritmes. Deze stedenbouwkundige opzet is te beschouwen als aspect van de zgn. Luftschutz, die door de Duitsers ter bescherming van militaire vliegvelden werd gehanteerd (zie ook onder Beschrijving bebouwing). Bij het "Duits dorp" op de kazerne Constant Rebeque in Oirschot en de bebouwing van Klein- en Groot-Heidekamp bij vliegveld Deelen in Gelderland¹ is ook een dergelijke lay-out herkenbaar.

Na de oorlog werd het een Engels R.A.F.-kamp voor Engelse officieren gelegerd op Welschap, daarna werd het in gebruik genomen door de KLu en omgedoopt tot Peter Zuidkamp. In 1985 is het kamp aan de gemeente Veldhoven overgedragen en werd het herontwikkeld tot woonwijk. De naam werd gewijzigd in Borghoutspark. De oorspronkelijke open pleinen en velden in het park zijn na de overdracht verkaveld en bebouwd met woningen, waardoor de herkenbaarheid van de stedenbouwkundige structuur van het legerkamp verminderd is.

De namen Peter Zuidkamp en Borghoutspark verwijzen naar één persoon: de verzetsstrijder J.J.F. Borghouts, wiens schuilnaam Peter Zuid was. Op het park staat een replica van het (bescheiden) oorlogsmonument voor Johannes Borghouts.

Beschrijving bebouwing

In het Borghoutspark staan 17 legerings- en kazernegebouwen, "vermomd" als landelijke traditionele gebouwen. De stijl is verwant aan Delftse School, en de Heimatschutz-stijl die in Nazistisch Duitsland voor en tijdens de oorlog dominant was. De panden lijken op elkaar maar hebben ieder een eigen architectonische uitwerking. Gemeenschappelijk is de toepassing van een fors zadeldak, schilddak of wolfsdak met dakpannen en rode baksteen. Er zijn van oorsprong nauwelijks bijgebouwen aanwezig.

¹ *Jaarboek Monumentenzorg 2004, o.a. Frits Niemeijer. Op weerstand gebouwd. Verdedigingslijnes als militair erfgoed.* Waanders Uitgevers, Zwolle / Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist 2004

Waardenstelling en Karakteristieken

De situering, massavorm, contour en verhoudingen en de bouwstijl van de legerings- en kazernegebouwen zijn van stedenbouwkundig, architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang, vanwege:

1. ruimtelijke ensemblewaarde door de kenmerkende stedenbouwkundige lay-out in dienst van “Luftschutz”, met groenstructuur;
2. architectonische waarde door de toepassing van traditionele, landelijke architectuur kenmerkend voor de kazernebouw van de Duitse bezetter;
3. sociaal-historische waarde als de herinnering aan de bezetting tijdens de Tweede Wereldoorlog in Veldhoven;
4. de militaire geschiedenis van Veldhoven en de directe verbondenheid met vliegveld Welschap.

Noklijnen bebouwing en centrale as Borghoutspark

Foto's sfeerimpressie

Foto's: Ron Erhardt

Heuvel 46-48a

Situering en geschiedenis

Het dubbelpand is gelegen aan de Heuvel, op de plaats waar deze ontsluitingswegen een vork vormt. De woning nummer 48 uit het tweede decennium gaat over in het op de hoek gelegen winkelpand nummer 48A uit het eerste decennium van de twintigste eeuw. Het betreft een éénlaags woonhuis met een tweede bouwlaag onder een gesloten kap met pannen.

De Heuvel is een verhoging in het landschap en het uitgaanscentrum van Zeelst met cafés en restaurantjes. In het midden van het plein staat de kiosk.

Beschrijving

Het éénlaags woonhuis met een tweede bouwlaag onder de kap, heeft twee geveldelen. Het linker deel heeft aansluitend op het iets naar voorspringend rechterdeel de voordeur en twee schuifvensters het rechter deel met topgevel heeft eveneens twee dezelfde schuifvensters. De dakvlakken van de topgevel sluiten aan op het zadeldak van het pand. De daken zijn gedekt met gesmoorde tuile du nord pannen. Het linker deel heeft een hoog fries waarin tegeltjes opgenomen zijn en een bakgoot op klossen waarboven twee dakkapellen. In de topgevel is een samengesteld driedelig raam onder een grote rondboog. Het aansluitende pand met twee bouwlagen op de hoek verspringt het terug van het eerdere pand en is ongeveer één decennium jonger. Het heeft aansluitend aan het eerste pand een geveldeel met een groot winkelraam met één ruit onder een zware latei en op de verdieping een even breed rechthoekig raam met middenstijl onder een segmentboog met een spaarveld. Onder een hoek van 45° is een aansluitend geveldeel waarin de toegangsdeur is opgenomen. Op de verdieping is een dubbele deur onder een hijsbalk. De hijsbalk is in de timpaan die de gevel beëindigd opgenomen. Het daarop aansluitende geveldeel is gelijk aan het andere geveldeel met winkelpui. Dit geveldeel heeft ook een zadeldak.

Tegen dit pand is eind twintigste eeuw een uitbreiding gerealiseerd met een garagedeur op de begane grond en een raam met middenstijl op de verdieping. Deze lagere aanbouw heeft eveneens een zadeldak.

Waardstelling

Het gebouw is van stedenbouwkundig, architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang, vanwege:

1. de markante ligging op een hoek van het plein aan de Heuvel;
2. de architectuurhistorische kwaliteit, qua massa, contour, verhouding, materialen en gaafheid van de woning;
3. herinnering aan de sociaal-maatschappelijke en bewoningsgeschiedenis van de middenstand uit de 20^e eeuw in Veldhoven-Zeelst

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Heuvelstraat 9 -29

Situering en geschiedenis

Een rij van fraaie in steen opgetrokken 2 onder 1 kap arbeiderswoningen met pannendak en schoorsteen uit het eerste kwart van de twintigste eeuw. De woningen zijn met de nok evenwijdig aan de doorgaande Heuvelstraat gesitueerd. Elke woning heeft een voortuin en veelal met een haagje, dat het perceel van het trottoir afscheid.

De woning met nummer 9 is op de hoek van de Heuvelstraat en de Korte weg gelegen. Links zien we de huizen van woningbouwvereniging St. Lucia. Vanuit enkele zijstraten zijn zichtlijnen op woningen aanwezig.

De in 1920 opgerichte R.K. Woningbouwvereniging Sint Lucia bouwde begin jaren '20 in de Heuvelstraat en de Broekweg te Zeelst twaalf woningen: vier in de Broekweg en acht op de Heuvelstraat. Deze kleine woningbouwvereniging probeerde in de jaren net na de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) als een van de eerste in de toen net nieuw gevormde gemeente Veldhoven de plaatselijke woningnood enigszins te verlichten. Bouwmaterialen waren in die tijd als gevolg van de oorlog erg schaars en dus duur. Met een gunstige kredietregeling probeerde de regering die impasse te doorbreken en daardoor werden woningbouwverenigingen in het hele land opgericht ten behoeve van sociale woningbouw. Toen de bouwkosten weer afnamen adviseerde de toenmalige Commissaris van de Koningin in 1924 tijdens zijn bezoek aan Veldhoven het bouwen van nieuwe woningen voortaan weer over te laten aan het particulier initiatief. De woningbouwvereniging Sint Lucia bestond tot 1965.

Beschrijving

De woning met huisnummers 9 en 11 zijn ouder en afwijkend van de hogere huisnummers. Het betreft een lage evenwijdig iets van de weg gelegen dubbele woning onder een zadeldak, met een klein voortuintje. Loodrecht op de achtergevel is een aanbouw met zadeldak. De daken hebben gesmoorde Muldenpannen als dakbedekking.

De voorgevel heeft links en rechts van de terug liggende voordeur een schuifvenster onder een segmentboog waarbij de wisseldorpel strookt met het bovenlicht van de voordeur. De boogtrommels zijn gevuld met rode en gele tegeltjes. Een breed overkragend decoratief gemetseld fries waarboven een bakgoot op kleien klosjes, sluit de gevel af. In het dakvlak liggen drie legvensters. De zijgevel van deze woning heeft op de hoek een schuifvenster en aan de linker zijde een opkamer schuifraam en boven het maaiveld een kelderraam. Onder de kap zijn op de verdieping twee ramen geplaatst. De daklijn wordt met decoratief metselwerk begeleid, eindigend in een schoorsteen. De aansluitende woning nummer 11 is verbouwd en heeft een groot modern raam aan de linkerzijde van de terug liggende voordeur rechts van de voordeur is de gevel beëindigd en gaat over in een moderne verdiepingswoning uit de late twintigste eeuw. Op het dak van nummer 11 is een grote brede dakkapel geplaatst met twee ramen een blind middenstuk. Een schoorsteen op de scheiding tussen beide woningen is net boven de nok afgekapt.

De woningen met de huisnummers 15 t/m 29 zijn iets van de weg gesitueerd en hebben een klein voortuintje, meestal door een haag van de openbare weg gescheiden. De zijgevel van woning nummer 29, grenst aan een pad.

De rij dubbele woningen met de nummers 15 en volgend zijn gespiegeld en hebben oorspronkelijk een slaapverdieping onder de kap achter een relatief hoge borstwering. De woningen hebben een rechthoekig grondvlak en het zadeldak is evenwijdig aan de weg gelegen. Het middenstuk van de voorgevel is echter in een punt tot de nok opgemetseld en heeft een zadeldak dat met kilgoten tegen het eerste zadeldak schuift.

De daken zijn gedekt met rode Muldenpannen. Links en rechts van de middenas tussen de gespiegelde woningen is op de begane grond een venster met een middenstijl en twee schuifvensters. Op de verdieping is aan elke zijde een stolpraam. Naast de schuiframen is de voordeur en een klein raam waarvan de bovenzijde strookt met de overige openingen in deze gevels. Alle gevelopeningen hebben een anderhalf steens strek waarover een gering uitkragend strekkelaagje. Het gevelvlak gaat met fries bestaande uit een uitkragend tandlaagje en enkele lagen metselwerk met gootklosjes over in de bakgoot. Het tandlaagje en enkele lagen metselwerk gaat over in de dakhelling van de topgevel aan de voor- en zijgevels. Op de plaats waar de nok van de topgevel en het zadeldak elkaar ontmoeten is een schoorsteen evenals op de einden van het dak.

De zijgevels hebben nabij de straat een klein venster op de begane grond en op de verdieping onder de kap twee kleine dubbele ramen. De houten balklaag binnen is middels gevelankers duidelijk herkenbaar.

Bij vele woningen hebben aanpassingen plaatsgevonden in de gevelopeningen: grote ramen vervangen door een voordeur met zijlichten, een deur en klein raam samen vervangen door een opvallend groot raam, indeling van schuiframen en vensters gewijzigd of verwijderd en bijplaatsen van vensters en dakkapellen.

Waardstelling

De woningen zijn van stedenbouwkundig, architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang:

1. de ligging aan een belangrijke historische hoofdroute tussen Eindhoven en Veldhoven;
2. de ensemblewaarde van de woningen
3. de massa, contour en verhoudingen van het pand zijn stedenbouwkundig en architectonisch van belang;
4. gaaf voorbeeld van sobere sociale woningbouw in Zeelst uit begin van de 20^e eeuw, gerealiseerd met eenvoudige materialen;
5. herinnering aan de sociaal-maatschappelijke en bewoningsgeschiedenis van de eenvoudige burgerij uit de 20^e eeuw in Veldhoven-Zeelst.

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Kapelstraat Noord 159

Situering en geschiedenis

Woonhuis uit de jaren twintig van de twintigste eeuw, met één bouwlaag en een onder de kap met pannen, gelegen op de hoek van de Kapelstraat en de Heuvelstraat. De symmetrisch ingedeelde voorgevel sluit aan op het trottoir van de Kapelstraat, de rechterzijgevel is gelegen aan de Heuvelstraat. Er is sprake van een licht maar duidelijke verval in het grondpeil en de gevels hebben een gecementeerde plint. De nok van het zadeldak is evenwijdig aan de Kapelstraat Noord.

Beschrijving

De voordeur is in het midden van de voorgevel, terug liggend in een nis geplaatst, links en rechts geflankeerd door een groot dubbel schuifvenster welke in het middels een tussenstijl gescheiden hebben. De bovenlichten zijn met twee verticale roeden opgedeeld en de onderliggende ramen hebben onderaan een horizontale roede waaronder eveneens twee verticale roede. Deze gevel heeft gele horizontale spekbanden ter hoogte van de bovendorpel, de wisseldorpel en de onderdorpel van de ramen. Alle ramen en de nis van de voordeur hebben segmentboog overspanningen. De gootklossen onder de bakgoot, rusten op gemetselde consoles waartussen met gele baksteen kruisjes gemetseld zin.

De zijgevels zijn boven het dakvlak doorgetrokken en hebben een ezelsrug als afdekking. De topgevels hebben een schoorsteen als beëindiging, en uitkragende oren waartussen de bakgoot is opgesloten. Aan de zijde van de Kapelstraat is in de zijgevels een smal schuifvenster en nabij de achtergevel een normaal schuifvenster. In de topgevels zijn twee kleine schuifvensters opgenomen. Een aanbouw aan de achterzijde verspringt ruim ten opzichte van de rechterzijgevel. Het maakt onderdeel uit van een gesloten straatwand aan de Heuvelstraat met een gemetselde muur en dubbele poort. In de gevel aan de Heuvelstraat is een dubbel schuifvenster met middenstijl en zijn twee hooggeplaatste kleine ramen. Centraal op het zadeldak staat een schoorsteen. Dit dak is voorzien van windveren en een Keulse goot.

Waardenstelling en karakteristieken

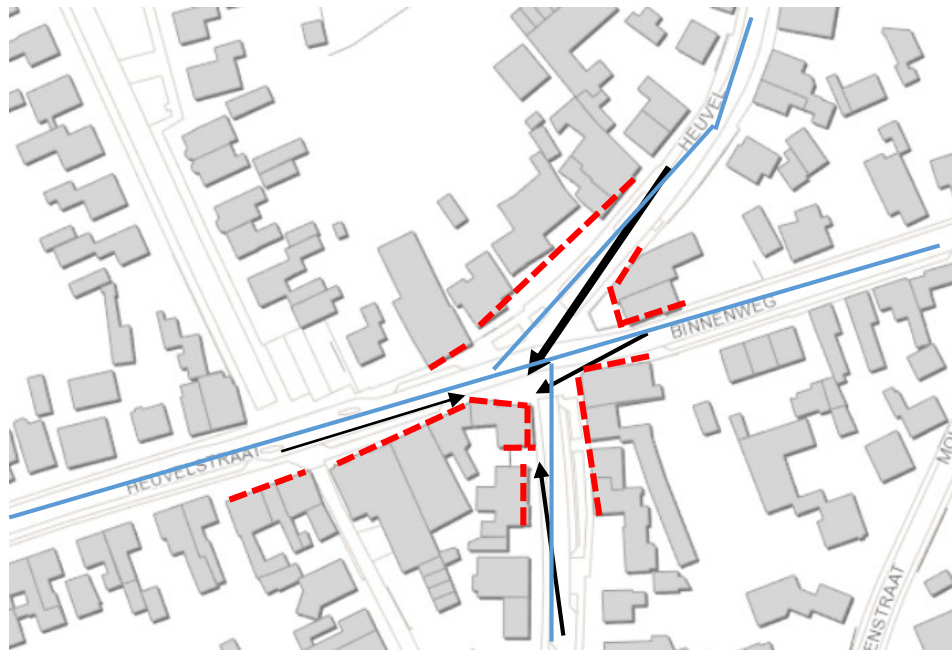
Het woonhuis is enigszins van stedenbouwkundig, architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang:

1. de ligging op een kruising aan een belangrijke historische hoofdroute tussen Eindhoven en Veldhoven;
2. qua massa, contour en verhoudingen van het gebouw is enigszins van stedenbouwkundig, architectuurhistorisch belang;
3. gaaf voorbeeld van een kleinschalige burgerwoning;
4. herinnering aan de bewoningsgeschiedenis in Veldhoven-Zeelst;
5. herinnering aan de sociaal-maatschappelijke geschiedenis van de burgerij uit de 20^e eeuw in Veldhoven-Zeelst.

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Kruisstraat 5

Situering en geschiedenis

De statige woning van de linnenfabrikant en burgemeester Habraken uit 1875 ligt in het buurtschap Zeelst en aan de verharde ontsluitingsweg Kruisstraat. Voorheen stond hier de pastorie met visvijver. Het pand heeft haar oorspronkelijke ligging aan de weg. De woning is duidelijk zichtbaar door het verspringen van de rooilijnen van de omliggende bebouwing en 'een plein'. De erfgrans wordt gemarkeerd door een gemetseld plintje met een historisch hekwerk over de volle breedte van het pand. De erfgrans aan de linkerzijde is eveneens met een vergelijkbaar hek begrensd. De woning staat

Beschrijving

De woning bestaat uit 1 laag en een kap met een kruispannen, terracotta kam en 2 schoorstenen op de nok. Het pannendak heeft een gesloten karakter. In de witgestucte voorgevel bevinden zich aan weerszijde van de hoofdentree twee T-vensterramen. Boven de ramen zijn stucornamenten in een kroonlijst aangebracht. De rechter zijgevel heeft op verdieping twee kleine ramen. Tegen de rechter zijgevel bevindt zich iets terug van de voorgevelrooilijn een witgestucte garage met zadeldak en daartegen een carpoort. In de achtertuin staat een grote boom. De gemetselde linkergevel is blind op de begane grond en heeft twee 4-ruitsramen op de verdieping. Een nieuwe garage ruim achter de achtergevel rooilijn is toegevoegd en alleen zichtbaar komende vanuit de Blaarthemsestraat- Kruisstraat. De gevels en gevelopeningen zijn in oorspronkelijke historische materialen opgetrokken.

Waardenstelling en karakteristieken

De villa is van stedenbouwkundig, architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang, vanwege:

1. ruimtelijke ensemble en situering van statige woning aan de straat met stoep/voortuin, hekwerk en bijgebouwen met duidelijke zichtlijnen;
2. de historische gelaagdheid, de contour, massa, verhoudingen, openingen in de gevel en historische materialen van de woning in hoofdzaak behouden;
3. herinnering aan de sociaal-maatschappelijke bewoningsgeschiedenis van de vooraanstaande burgerij uit begin 20^e eeuw in Oerle;

Contouren, massa en verhoudingen

Contouren, massa en verhoudingen, zichtlijnen

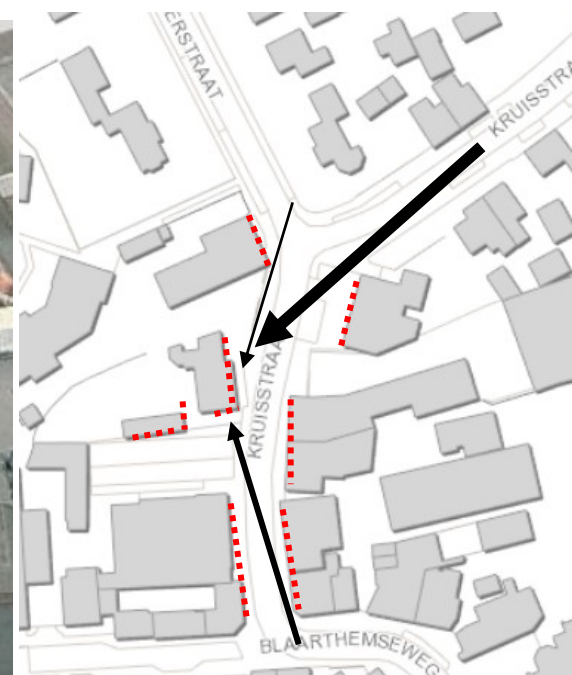
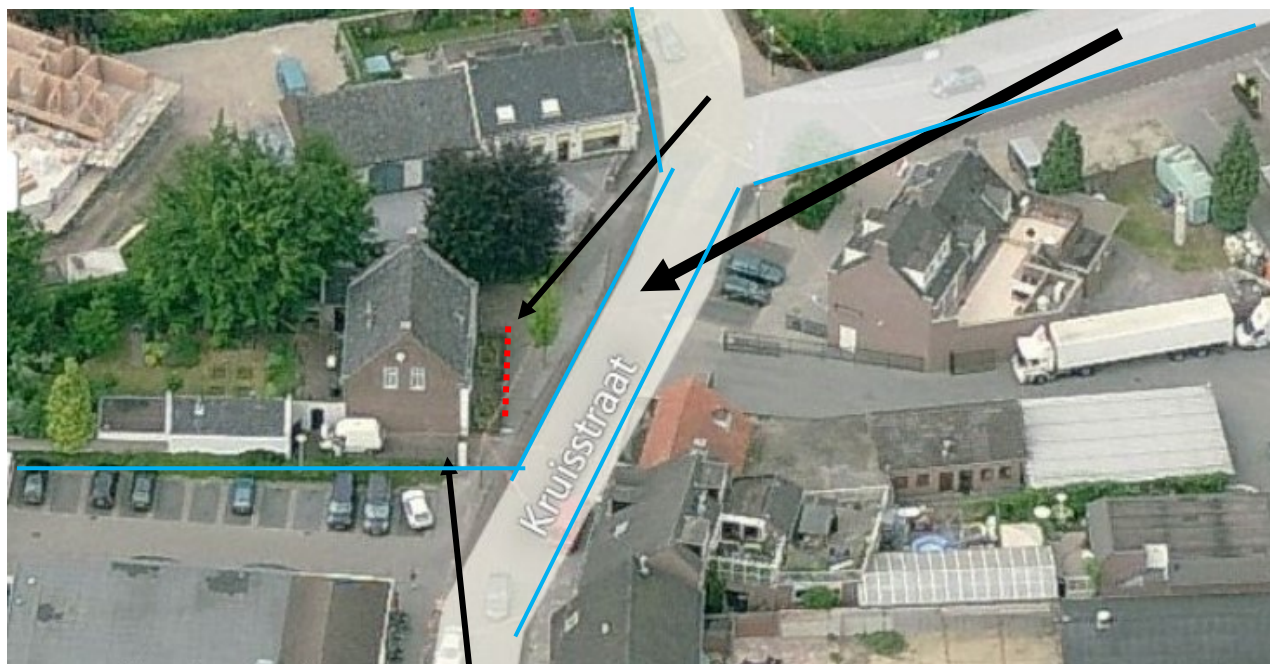

Contouren, massa, verhoudingen en zichtlijnen

Zichtlijnen en rooilijnen

Kruisstraat 47

Situering en geschiedenis

De boerderij uit omstreeks 1847 ligt in het buurtschap Zeelst aan de verharde ontsluitingsweg Kruisstraat. Het pand heeft haar oorspronkelijke evenwijdige ligging aan de doorgaande weg en aan een T-kruising. De erfgrans wordt gemarkeerd door een forse haag over de volle breedte van het pand met in het midden een hekje. Het perceel is aan de linkerzijde via een ontsluitingsweg richting het 'Slot' toegankelijk. Hier staan ook twee waardevolle bomen en een nieuwe tuinmuur markeert de grens van de achtertuin.

De boerderij is door de eigenaar W. Keijzers van de achter gelegen boerderij 't Oude Slot' gebouwd. Deze omgrachte boerderij met gronden was in de Middeleeuwen het leengoed 'Valgaten' en in eigendom van de Hertog van Brabant.

Beschrijving

De boerderij bestaat uit 1 laag en een kap met riet en pannen. De scheiding van woon- en staldeel is nog herkenbaar aanwezig. De gevels hebben een smeerplint. Het pannendak heeft dakramen en een overwegend gesloten karakter. In voorgevel bevinden zich aan weerszijde van de hoofdentree twee niet oorspronkelijke vier-ruitsramen met luiken en in het staldeel houten staldeuren.

De gevels en gevelopeningen zijn in oorspronkelijke historische materialen opgetrokken.

De rechter zijgevel is een blinde gevel met rieten schilddak. Tegen de rechter zijgevel bevindt zich toegang naar de tuin.

De linkergevel heeft op de begane grond 3 ramen, waarvan twee met luiken en op de verdieping vier 4-ruitsramen. In deze gevel is een forse gemetselde schoorsteen die door een onderbroken rieten schilddak gaat.

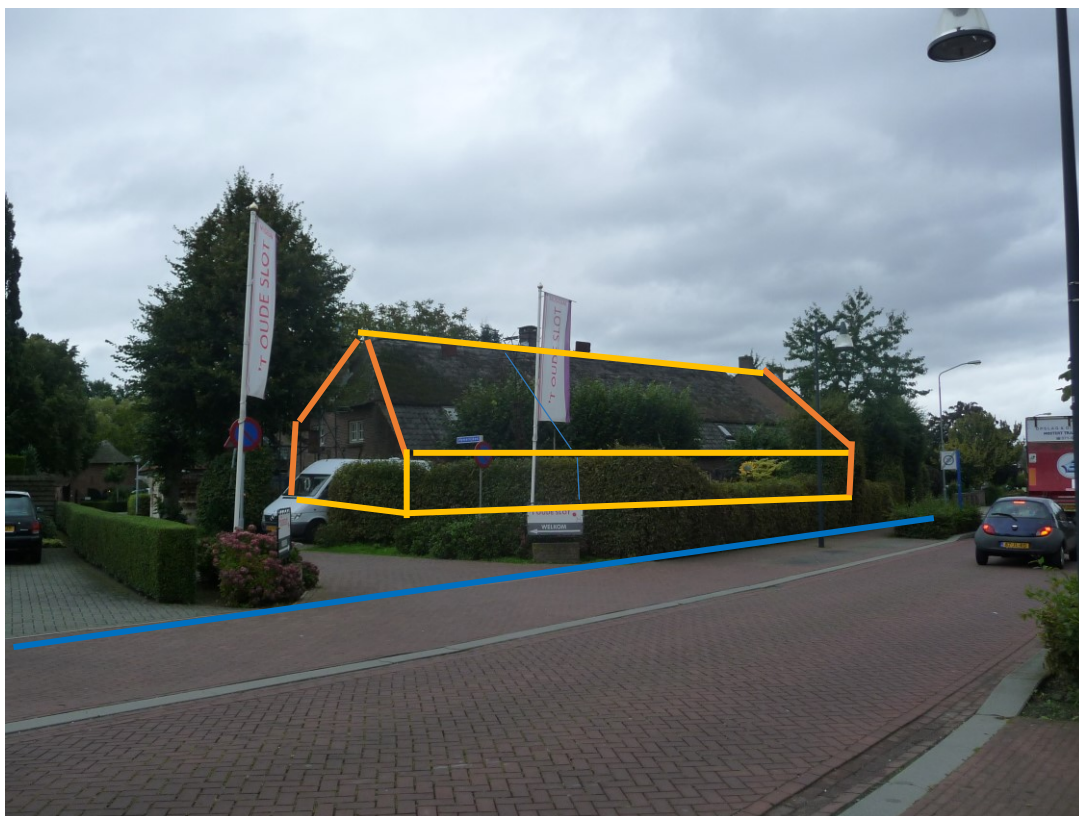
Ruim achter de achtergevel rooilijn staat een gemetselde tuinmuur evenwijdig aan de Hemelrijken. Op de erfgrans staat twee (monumentale) bomen.

Waardenstelling en karakteristieken

De boerderij heeft stedenbouwkundige, architectuurhistorische en cultuurhistorische waarde, vanwege:

1. de historische gelaagdheid van de boerderij zijn met 1 laag en kap, lengte breedte en diepte in hoofdzaak behouden
2. de contour, massa, verhoudingen, openingen in de gevel en historische materialen van het bouwwerk.
3. het ruimtelijke ensemble van boerderij met erf, groene erfafscheiding en bomen aan de doorgaande weg met zichtlijnen
4. de erfbegrenzing met haag en de historische rooilijnen.

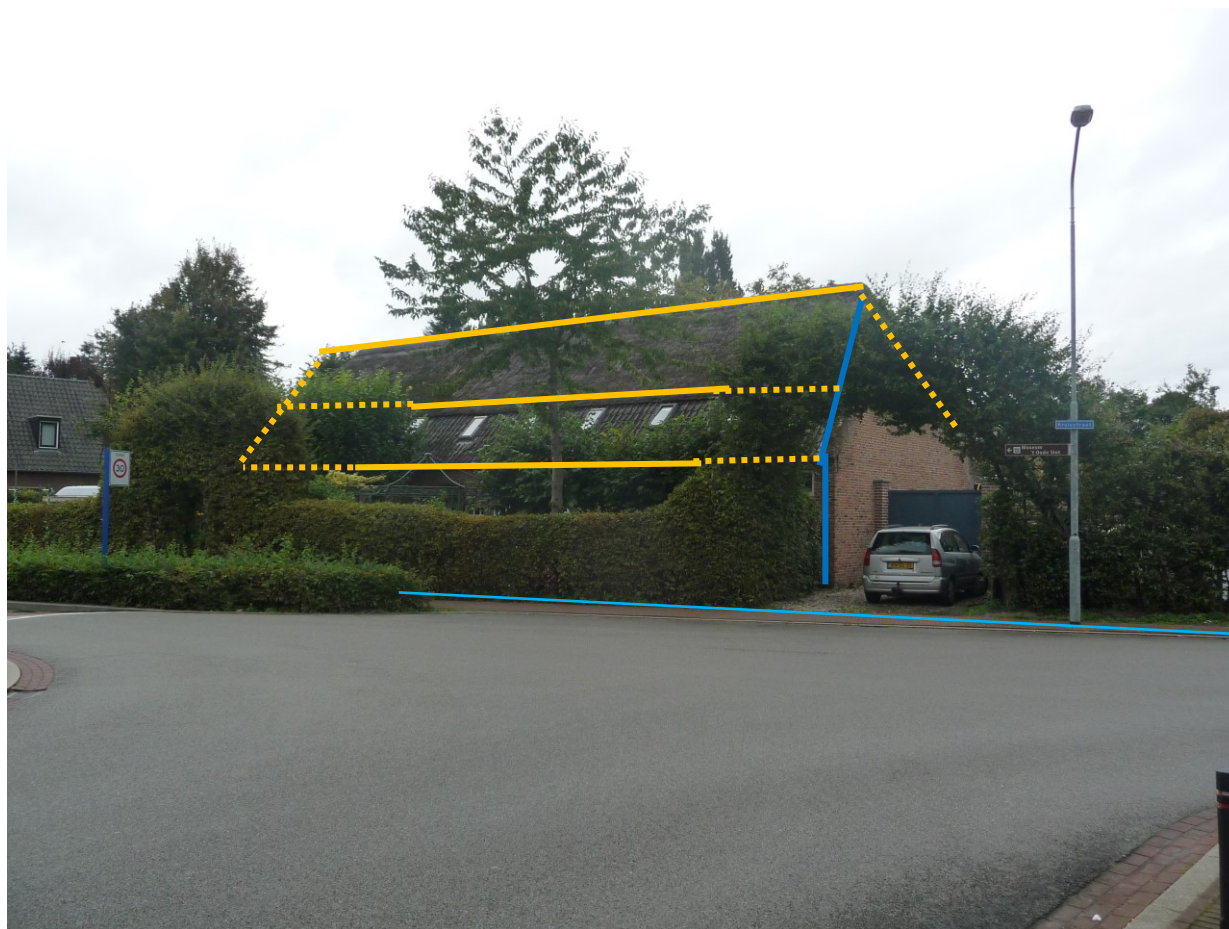
Contouren, massa en verhoudingen, zichtlijnen en rooilijnen

Contouren, massa en verhoudingen, zichtlijnen en rooilijnen

Contouren, massa en verhoudingen, zichtlijnen en rooilijnen

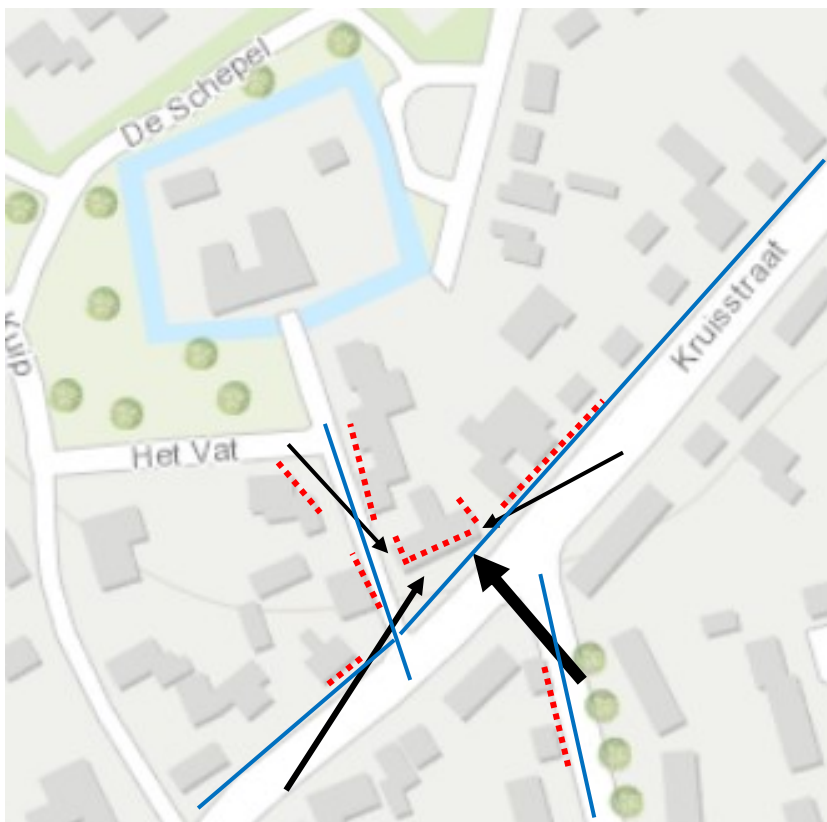

Contouren, massa en verhoudingen, zichtlijnen en rooilijnen

Zichtlijnen en rooilijnen

Kruisstraat 65

Situering en geschiedenis

Eenlaagse woning in steen opgetrokken voorzien van een gesloten pannendak en twee schoorstenen op de nok. Het woonhuis is gelegen in het buurtschap Zeelst aan de Kruisstraat, welke een belangrijke verharde historische route was tussen Strijp en Zeelst dorp. Het pand is met de nok loodrecht op de weg gesitueerd. Met de naastgelegen woningen, die met de nok evenwijdig aan de weg liggen, zijn ze onderdeel van een gevelwand met vrijstaande villa-bebouwing. De vrijstaande woningen zijn vrij ver van de weg gesitueerd en hebben daardoor een voortuintje dat met een laag muurtje van de openbare weg is afgescheiden. Een onderbreking van dit muurtje geeft via een verharde oprit toegang tot het perceel. De woningen zijn vanaf de openbare weg naar het dorpscentrum beperkt zichtbaar door het aanwezige groen en de rooilijnen. Het woonhuis daterend uit 1936 is in opdracht van de gemeentelijke veldwachter gebouwd. De architect is waarschijnlijk P. Oomens.

Beschrijving

De woning uit de jaren dertig is in Delftse School architectuur gebouwd op een overwegend rechthoekige plattegrond en gemetseld in een Noors verband met donkerrode baksteen. Het pand heeft een rechthoekig grondvlak en voorzien van een zadeldak gedekt met gesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen.

De voorgevel heeft links een ver terug liggende voordeur onder een korfboog en rechts een erker met een grote ruit in het midden en twee schuin geplaatste zijramen. Op de verdieping zijn drie ramen en in de topgevel is een vierde raam geplaatst; allen zonder kozijninvulling en met rolluiken voorzien. Twee oren maskeren de bakgoot van de zijgevels en de topgevel eindigt in een schoorsteen.

De rechter zijgevel heeft op de begane grond drie kleine ramen onder een segmentboogje, voor het overige is de gevel gesloten. De linkerzijgevel heeft voor de uitbouw drie klimmende smalle vensters. De voorgevel van de uitbouw heeft een smal venster met bovenlicht en de aansluitende zijgevel heeft een groot raam voorzien van twee tussenstijlen en een kalf. De zijgevel heeft op de hoek met de achtergevel een grote hoge schoorsteen. Een klein klepraam bevindt zich in de zone naar de recentere aanbouw.

Aan de rechter zijde is een hedendaagse carport achter de achtergevel rooilijn aangebouwd waarachter een garage ligt. De aanbouw is alleen direct zichtbaar komende vanuit een tegenovergelegen straat Biezenkuilen. Halverwege de linkerzijgevel is een uitbouw die voorbij de achtergevel schiet en waar later weer een platte aanbouw is gerealiseerd die tot aan de erfgrans ligt.

Waardstelling

De woning is van architectuurhistorisch, cultuurhistorisch belang en enigszins van stedenbouwkundig belang:

1. het gaaf voorbeeld in massa, contour, verhoudingen, historische materialen en met fijnzinnige metselwerk-detailleringen van een kleinschalige vrijstaande villa-bebouwing in Delftseschoolstijl;
2. herinnering aan de sociaal-maatschappelijke bewoningsgeschiedenis van de goeude burgerij uit de 20^e eeuw in Veldhoven-Zeelst.
3. de ligging beperkte zichtlijnen op de vrijstaande villa-bebouwing als onderdeel van een gevelwand aan een historische hoofdroute tussen Strijp en Zeelst;

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Kruisstraat 67 – 69

Situering en geschiedenis

Dubbel woonhuis in steen opgetrokken voorzien van een gesloten pannendak en twee schoorstenen op de nok. Het woonhuis is gelegen in het buurtschap Zeelst aan de Kruisstraat, welke een belangrijke verharde historische route was tussen Strijp en Zeelst dorp. Het perceel met de woning nr. 69 grenst aan de zijweg "De Gaffel" en de erfgrens wordt bepaald door hoogopstaande groene beplanting. Het dubbel woonhuis is met de nok loodrecht op de weg gesitueerd. Met de naastgelegen woningen, die met de nok evenwijdig aan de weg liggen, zijn ze onderdeel van een gevelwand met vrijstaande villa-bebouwing. De vrijstaande woningen zijn met de rooilijn terugliggend van de weg gesitueerd en hebben daardoor een voortuintje, dat met een laag muurtje van de openbare weg is afgescheiden. Een onderbreking van dit muurtje geeft via een verharde oprit toegang tot het perceel. De woningen zijn vanaf de openbare weg naar het dorpscentrum beperkt zichtbaar door het aanwezige groen en de rooilijnen. Het woonhuis daterend uit 1936 is door architect P. Oomens ontworpen.

Beschrijving

De gespiegelde woningen zijn in Delftse School architectuur gebouwd op een overwegend rechthoekige plattegrond en gemetseld in een Noors verband met donkerrode baksteen en voorzien van een langskap met zeeg, gedekt met gesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen. De voorgevel is in vier traveeën verdeeld, welke zijn gespiegeld over de middenas van het gebouw. De twee buitenste traveeën zijn smaller dan de middelste twee. Geheel links in de gevel bevindt zich op de begane grond een houten pui met segmentboogkozijn en stolpramen met een roedeverdeling. Het boogveld is gevuld met een bovenlicht met roedeverdeling. De borstwering onder het kozijn is ingevuld met een houten pui van schrootjes. In de twee middelste traveeën zijn twee houten kozijnen met schuiframes en roedeverdeling in de gevel opgenomen. Rechts van deze twee kozijnen is wederom een segmentboogpui geplaatst met bovenlicht en houten borstwering.

Op de eerste verdieping bevinden zich vier kozijnen, waarvan twee met een enkel openslaand raam en twee met een stolpstel. Alle ramen zijn voorzien van bovenlicht en roedenverdeling.

De voorgevelvlak is breder uitgemetseld dan noodzakelijk, waardoor deze voorbij het zijgevelvlak doorloopt. Op de hoeken van het gebouw ontstaat hierdoor een gemetselde muurdam. De zeeg van het dak wordt gedragen door een uitgemetselde kraagsteen, die haaks op de muurdam van de voorgevel staat. Hierdoor ontstaat als gevolg van het lijnenspel een interessant detail.

De gootlijst wordt gedragen door eenvoudige houten gootklossen. Midden op het dak staat een schoorsteen. In het dakvlak zijn twee dakkapellen geplaatst. De dakkapellen hebben een schildkap met een ruim dakoverstek. De houten, draaiende ramen zijn voorzien van een roedeverdeling. De wangen van de dakkapellen hebben een bekleding van zinken schubben.

De linkerzijgevel is op de begane grond voorzien van een houten segmentboogpui, vormgegeven zoals de puien in de voorgevel. Daarnaast ligt een entree deur. Deze is te bereiken door middel van een gemetseld en met keramische tegels ingelegd bordes. Links van de deur is een klein houten kozijn met raam geïntegreerd in de gevel. Schuin onderin de gevel is nog net een kelderraam zichtbaar. Op de eerste verdieping zijn drie houten kozijnen geplaatst. De twee buitenste kozijnen zijn voorzien van een enkel vast raam met bovenlicht. De middelste is voorzien van een dubbel vast raam met bovenlicht.

De zijgevel gaat over in het opgaande metselwerk van een hoog opgemetselde schoorsteen. Tevens is aan de achterzijde van de gevel een kwartronde uitbouw geplaatst welke overgaat in een garage. De kwartronde uitbouw heeft vijf vaste houten ramen met bovenlicht. Boven de raampartij is een betonnen latei aangebracht. De uitbouw wordt beëindigd door een betonnen dakrand. Het dak van de kwartronde uitbouw doet dienst als balkon en is voorzien van een smeedijzeren balustrade. De garage heeft een ruim dakoverstek en een vouwbare garagedeur voorzien van glasvullingen.

De rechterzijgevel heeft een gelijke indeling.

Op de begane grond zijn links en rechts naast twee rechthoekige kruisvensters in de voorgevel en zijgevels twee puien met een segmentboog. De borstwering van deze puien is met schrootjes gevuld. De voordeuren zijn in de zijgevels opgenomen. De voorgevel schiet aan de beide zijden iets voorbij de zijgevels. Op de verdieping heeft de voorgevel centraal vier vensters voorzien van stolpramen en recht boven de rondboogpuien een smaller venster. Alle ramen en puien zijn voorzien van roeden. Alle rechthoekige ramen zijn voorzien van houten luiken met lamellen. De zijgevels hebben centraal een kruisvenster links en rechts een smal venster. Aan de achterzijde van deze gevels is een hoge schoorsteen.

Twee schuurtjes gelegen op het achtererf zijn met twee op de woningen aansluitende uitbouwen verbonden, De schuurtjes hebben een zadeldak gelijk de woning, de uitbouwen hebben een plat dak. De uitbouwen schieten met een kwartronde hoek een eind buiten de zijgevels, In de afgeronde hoek is een raam opgenomen met meerdere smalle vensters.

Tegen de uitbouw aan de linkerzijde is een carport gebouwd. Aan de rechterzijde is op het achtererf een vrijstaande garage gebouwd. Het erf is afgescheiden door middel van een gemetselde muur met penanten en een stalen buisprofiel. De muurdelen zijn afgedekt met een gemetselde ezelsrug.

Rond de kozijnen zijn betonnen sluitstenen en aanzetstenen ter versiering toegevoegd aan de gevel. Op verschillende plekken aan en naast de gevel maken gemetselde bloembakken onderdeel uit van het ontwerp. De kozijnen zijn voorzien van houten luiken met lamellen. De roedeverdeling van de houten kozijnen is bijzonder vanwege de indeling met een horizontale roede op 1/3 hoogte van het raam. Onder de kozijnen is een lekdorpel geplaatst van keramische tegels.

Her erf is afgescheiden door middel van een gemetselde muur met penanten en een stalen buisprofiel. De muurdelen zijn afgedekt met een gemetselde ezelsrug.

Waardstelling

De woning is van architectuurhistorisch, cultuurhistorisch belang en enigszins van stedenbouwkundig belang:

1. het gaaf voorbeeld in massa, contour, verhoudingen, historische materialen en met fijnzinnige metselwerk-detailleringen van een kleinschalige vrijstaande villa-bebouwing in Delftseschoolstijl;
2. herinnering aan de sociaal-maatschappelijke bewoningsgeschiedenis van de gegoede burgerij uit de 20^e eeuw in Veldhoven-Zeelst.
3. de ligging met beperkte zichtlijnen op de vrijstaande villa-bebouwing als onderdeel van een gevelwand aan een historische hoofdroute tussen Strijp en Zeelst;

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Zichtlijnen, rooilijnen, massa, contouren en verhoudingen

Borghoutspark

Geschiedenis en situering

Het Borghoutspark is in de Tweede Wereldoorlog gebouwd door de Duitse bezetter. De gebouwen deden dienst als legering voor officieren van vliegveld Welschap. De gebouwen liggen in een schijnbaar losse ordening aan weerszijden van een doorlopende straat, als een ogenschijnlijk organisch gegroeide landelijke nederzetting. De daken zijn afwisselend rood en blauw gesmoord. Deze ordening, waarin vrijwel geen haakse hoeken aanwezig zijn, bemoeilijkt de herkenbaarheid vanuit de lucht: er zijn geen kenmerkende patronen of ritmes. Deze stedenbouwkundige opzet is te beschouwen als aspect van de zgn. Luftschutz, die door de Duitsers ter bescherming van militaire vliegvelden werd gehanteerd (zie ook onder Beschrijving bebouwing). Bij het "Duits dorp" op de kazerne Constant Rebeque in Oirschot en de bebouwing van Klein- en Groot-Heidekamp bij vliegveld Deelen in Gelderland¹ is ook een dergelijke lay-out herkenbaar.

Na de oorlog werd het een Engels R.A.F.-kamp voor Engelse officieren gelegerd op Welschap, daarna werd het in gebruik genomen door de KLu en omgedoopt tot Peter Zuidkamp. In 1985 is het kamp aan de gemeente Veldhoven overgedragen en werd het herontwikkeld tot woonwijk. De naam werd gewijzigd in Borghoutspark. De oorspronkelijke open pleinen en velden in het park zijn na de overdracht verkaveld en bebouwd met woningen, waardoor de herkenbaarheid van de stedenbouwkundige structuur van het legerkamp verminderd is.

De namen Peter Zuidkamp en Borghoutspark verwijzen naar één persoon: de verzetsstrijder J.J.F. Borghouts, wiens schuilnaam Peter Zuid was. Op het park staat een replica van het (bescheiden) oorlogsmonument voor Johannes Borghouts.

Beschrijving bebouwing

In het Borghoutspark staan 17 legerings- en kazernegebouwen, "vermomd" als landelijke traditionele gebouwen. De stijl is verwant aan Delftse School, en de Heimatschutz-stijl die in Nazistisch Duitsland voor en tijdens de oorlog dominant was. De panden lijken op elkaar maar hebben ieder een eigen architectonische uitwerking. Gemeenschappelijk is de toepassing van een fors zadeldak, schilddak of wolfsdak met dakpannen en rode baksteen. Er zijn van oorsprong nauwelijks bijgebouwen aanwezig.

¹ *Jaarboek Monumentenzorg 2004, o.a. Frits Niemeijer. Op weerstand gebouwd. Verdedigingslinies als militair erfgoed.* Waanders Uitgevers, Zwolle / Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist 2004

Waardenstelling en Karakteristieken

De situering, massavorm, contour en verhoudingen en de bouwstijl van de legerings- en kazernegebouwen zijn van stedenbouwkundig, architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang, vanwege:

1. ruimtelijke ensemblewaarde door de kenmerkende stedenbouwkundige lay-out in dienst van “Luftschutz”, met groenstructuur;
2. architectonische waarde door de toepassing van traditionele, landelijke architectuur kenmerkend voor de kazernebouw van de Duitse bezetter;
3. sociaal-historische waarde als de herinnering aan de bezetting tijdens de Tweede Wereldoorlog in Veldhoven;
4. de militaire geschiedenis van Veldhoven en de directe verbondenheid met vliegveld Welschap.

Noklijnen bebouwing en centrale as Borghoutspark

Foto's sfeerimpressie

Foto's: Ron Erhardt